

multi religieus limburg

Provinciaal
Integratiecentrum
Limburg

2011

Achttien religies actief in Limburg

Limburg is niet alleen een multiculturele maar ook een multireligieuze provincie. Deze brochure brengt die religieuze diversiteit in kaart. In totaal kwamen we achttien verschillende religies of levensbeschouwingen op het spoor.

Voorwaarde om opgenomen te worden is dat de religie structureel in Limburg aanwezig is. Er zullen ongetwijfeld nog wel individuele gelovigen zijn van een aantal andere religies. Maar als ze zich niet organiseren in Limburg hebben we ze niet opgenomen. Er wonen bijvoorbeeld naar schatting een 50-tal joden in Limburg, maar ze zijn hier niet georganiseerd. De dichtstbijzijnde synagogen liggen in Maastricht, Luik en Antwerpen. Joden werden dan ook niet opgenomen in ons overzicht.

Voor al die religies of levensbeschouwingen gaan we niet in op historische of theologische aspecten. Daar bestaan andere en betere bronnen voor. We houden het bij het Limburgse perspectief: hoe organiseren ze zich in Limburg? Hoeveel gelovigen zijn hier actief? Welke activiteiten organiseren ze?

Deze brochure is een realisatie van het Provinciaal Integratiecentrum, vandaar de aandacht voor twee bijzondere aspecten: migratie en integratie. Migratie is ten dele de bron van religieuze diversiteit in Limburg: een aantal religies, zoals bijvoorbeeld de islam en het sikhisme, zijn meegebracht door migranten. Integratie is van belang omdat binnen eenzelfde religie gelovigen van verschillende origine actief zijn. De katholieke kerk in Limburg kent bijvoorbeeld al jaren Poolse en Italiaanse missies.

Deze brochure gaat uit van een positieve kijk op religie en op religieuze diversiteit. Religieuze diversiteit is een zegen en fungeert als drijvende kracht achter een open en pluralistische samenleving.

Een dankwoordje voor Arseen De Kesel is hier op zijn plaats. Als vrijwilliger stelde hij zijn expertise en netwerk ter beschikking.

Veel leesplezier.

Erika Thijs,
gedeputeerde van welzijn en integratie

Katholieke kerk is grootste religie in Limburg

“Er zijn naar schatting 650.000 katholieken in onze provincie. Als we uitgaan van het aantal katholiek gedoopten zijn het er méér. Als we uitgaan van de kerkpraktijk zijn het er minder. Jaarlijks zijn er ongeveer 5.500 doopsels in Limburg,” zegt Kris Buckinx van het bisdom Hasselt. Het katholicisme is hiermee met voorsprong de grootste religie in Limburg.

Katholieken zitten onder de grote waaier van christenen. De naam christenen is ontleend aan hun stichter, Jezus Christus. De Bijbel is de heilige schrift van de christenen. Pasen en Kerstmis zijn de belangrijkste feesten. Op Pasen herdenken de katholieken de verrijzenis van Jezus, op Kerstmis zijn geboorte.

De katholieke gemeenschap is hiërarchisch gestructureerd. Het beeld dat Jezus het hoofd is, is doorgegeven. De paus staat aan het hoofd van de katholieke kerk. Paus Benedictus XVI is de figuur van de eenheid tussen de verschillende katholieke bisdommen van de wereld.

Het bisdom Hasselt werd opgericht in 1967. Tot dan behoorden Limburgse parochies tot het bisdom Luik. De bisschop-voor Limburg Mgr. Patrick Hoogmartens is eindverantwoordelijke voor zijn bisdom. Hij bestuurt, meestal na samenspraak met de andere Belgische bisschoppen, zijn bisdom autonoom, bijgestaan door een bisschopsraad.

Het bisdom Hasselt telt 320 parochies, gegroepeerd in 62 federaties van parochies. De middenstructuur bestaat uit

een vijftiental decanaten. Deze territoriale indeling in een bisdom, dekenaten en parochies gaat vele eeuwen terug. Federaties werden pas in afgelopen decennia in het leven geroepen.

Op feestdagen pratikeren ongeveer 110.000 gelovigen, ongeveer vijftien procent van de Limburgers. Op gewone zondagen gaat ongeveer de helft daarvan (zes procent) naar de misviering. Kris Buckinx: “Op begrafenissen, doopsels of huwelijksvieringen zie je meer mensen in de kerken. Maar je kan je natuurlijk de vraag stellen of dat dan is uit religieuze overtuigingen, of gewoon uit sympathie met de familie.” De katholieke kerk in onze streken kan, ondanks recente evoluties, nog steeds rekenen op een groot netwerk van in oorsprong katholiek geïnspireerde organisaties, zoals jeugdbewegingen, sociale bewegingen, mutualiteiten, vakbonden, derde en vierde wereldbewegingen, gezondheids- en welzijnsvoorzieningen, spiritualiteitsgroepen en scholen.

Vanuit bijbelse motieven is er altijd aandacht geweest voor gastvrijheid, de opvang en het onthaal van vreemdelingen. Zo beïnvloedden de komst van Italianen, Spanjaarden, Grieken en Polen in de jaren ‘50 en ‘60 het Limburgse katholieke landschap. De katholieke migranten sloten, zeker in de aanvang, niet altijd aan bij de bestaande kerken. Vaak verstonden ze de taal ook niet. Italië, Polen en Spanje stuurden daarom eigen priesters mee met de migrantengemeenschappen. Ook nieuwkomers met een ander geloof vonden hun weg naar de katholieke kerk.

www.kerknet.be
de website van de katholieke kerk in Vlaanderen
Kris Buckinx, bisdom Hasselt

“Een zwarte priester zijn heeft ook voordelen”

De Congolese André Kalumba is priester in Houthalen. Een buitenlandse priester, dat lijkt uniek maar is het niet. Er zijn zelfs nog Afrikaanse priesters in Limburg. André Kalumba is wel de eerste die hier als priester werd gewijd. “Het voordeel dat ik heb is dat ik nooit als priester in Afrika heb gewerkt. Al mijn ervaring ligt hier. Ik kan dus ook moeilijk echt vergelijken. De Vlaamse parochiale cultuur is de enige die ik ken,” zegt Kalumba.

Respect voor elkaars cultuur is de sleutel in zijn parochiale werk. “Ik zou nooit een misviering op z’n Afrikaans doen, want ik moet de eigenheid van mijn parochianen respecteren. In Afrika duurt de mis in de eerste plaats langer. Als je preek hier meer dan tien minuten duurt, beginnen mensen op hun horloge te kijken. Er wordt ook uitbundiger gezongen en gedanst in Afrikaanse missen. Ik zou dat nooit eisen van Vlamingen, want dat is gewoon hun cultuur niet.”

Grootste verschil in de culturen is het tijdsgebruik. “Hier zijn de mensen slaaf van hun horloge. Alles is hier stipt. Je moet afspraken maken en op tijd komen. In Afrika is de tijd elastischer. Hier begint de mis stipt om 11 uur. In Afrika is het geen drama als je te laat bent. De mis zal wel meestal op tijd beginnen, maar er komen altijd mensen te laat. Ik wist dit gelukkig op voorhand. Ik ben ook nooit te laat, maar dit jaagt me soms wel op.”

Een priester met een zwarte huidskleur, zorgt dat nooit voor verwarring? André Kalumba maakte een klein incidentje mee in zijn beginperiode als priester in Vlaanderen. “Ik bezocht een gezin thuis voor de voorbereiding van een mis. Maar toen ik aanbelde joegen ze me bijna weg. Ik geloof dat ze nog niet in het parochieblad hadden gelezen dat er een nieuwe priester was.”

“In het begin durfden kleine kindjes in de misviering soms geen kruisje te komen halen. Maar na een paar maanden liep dit ook wel los bij de kinderen. Zwart zijn heeft eigenlijk evenveel positieve kanten: de mensen kennen je dadelijk omdat je zo opvalt.”

Poolse katholieke missies

Priester Jerzy Kaszyca is sinds 1986 actief in de Poolse Katholieke Missie van Genk. De missie heeft een eigen kapel aan de Mulstraat in Zwartberg in Genk. Priester Kaszyca: “De Polen stonden in de jaren twintig mee aan de wieg van de steenkool-industrie. In 1930 telde Genk bijna 4.000 Poolse inwoners, de helft in Winterslag, de rest in Waterschei en Zwartberg. De tweede wereldoorlog bracht ook kleinere groepen Poolse migranten: soldaten die meevochten met de geallieerden en Poolse arbeiders die tijdens de oorlog in Duitsland werkten en ook niet naar Polen terug wilden of konden. De meest recente groep zijn de Poolse arbeidsmigranten die na de toetreding van Polen tot de Europese Unie naar België kwamen om hier te werken.”

De Polen zijn in Limburg al toe aan de vijfde generatie. Eén kerkgangster van de Poolse kapel, een dame van 96, behoort nog tot de oude eerste generatie. De latere generaties komen terug naar de kapel als ze 40 of 50 jaar zijn. Hun kinderen zijn dan groot en ze gaan op zoek naar hun wortels. Wat is er bijzonder aan de missen in de Poolse kapel? Jerzy: “Alle missen zijn hier in het Pools. En alles wordt gezongen en iedereen zingt mee. Eén keer in de maand en ook op de grote feestdagen hebben we een koor.”

De Poolse kapel vormt geen echte parochie. Jerzy: “Zo kunnen we geen begrafenissen doen. De mensen hier komen van overal, ook van buiten Genk. Maar voor een begrafenis moeten ze naar hun gemeente.” De kapel zelf is van vrij recente datum. Eerst was er alleen een zaal voor sociaal-culturele activiteiten. In 1992 hebben ze er een kapel bijgebouwd. De Polen wilden, net als de andere geloofsovertuigingen, een gebedsplaats voor zichzelf hebben. Door de week komen er een twintigtal gelovigen naar de mis. ‘s Zondags zijn het er honderd en zit het vol.

“Het Poolseatholicisme is hetzelfde als in Vlaanderen, maar er is soms wel een andere interpretatie,” zegt Jerzy. “Poolse kinderen moeten nog veel meer uit het hoofd leren, zoals een aantal vaste gebeden en de tien geboden. Dat leren ze hier zo niet meer. Een ander verschil: als je in Polen peter of meter wilt worden moet je een bewijs voorleggen dat je gedoopt bent. Dat vragen ze hier ook niet.”

In Leopoldsburg woont het hoofd van de Pools katholieke kerk in België, Richard Stylca. Hij verzorgt regelmatig Poolse missen in de parochiekerken van Beringen-Mijn, Heusden-Zolder en Houthalen. Ook in Maasmechelen werkt een Poolse priester. Hij verzorgt Poolse missen in de gewone parochiekerk en is ook actief in de Vlaamse parochie.

Priester Jerzy Kaszyca
Mulstraat 8, Genk, 089 84 33 87

Italiaanse katholieke missies

Italiaanse katholieken in Limburg hebben hun eigen parochie, de Italiaanse Katholieke Missie. De Bisschoppelijke Conferentie van België heeft zelfs een werkgroep binnen de Commissie Pro Migrantibus (Latijn voor ‘voor migranten’) opgericht om het pastoraal werk voor migranten te bespreken. Don Gregorio Aiello – Don is Italiaans voor priester- vertegenwoordigt Limburg in deze Commissie.

Don Gregorio: “In Limburg zijn er twee kerken waar de Italianen thuis zijn. Er is de kerk op de Risstraat in Waterschei, het belangrijkste gebouw voor Italianen in Limburg, gebouwd in 1961. En er is de kleine kerk of het Kapelleke in Maasmechelen, dat vroeger een oude barak van mijnwerkers was. Later werd het omgebouwd tot kapel. In beide kerken zijn er regelmatig vieringen, in Waterschei zelfs dagelijks. In

het gebouw komen ook andere Italiaanse verenigingen samen, zoals ACLI, een christelijk geïnspireerde arbeidersbeweging.” Naast die in Waterschei en Maasmechelen zijn er ook Italiaanse gemeenschappen in Beringen-Mijn, Lindeman, Meulenbergh en Winterslag. De Italiaanse Katholieke Missies vinden hun oorsprong eind jaren '50 als soort parochie voor Italianen waar er een grote Italiaanse gemeenschap aanwezig was. Vlaamse priesters konden wegens het taalverschil Italianen moeilijk opvolgen, zo was de redenering.

Don Gregorio: “In de toekomst is het wel de bedoeling dat de Italianen samen met de Vlamingen bidden en dat de missies opgaan in de Vlaamse parochies. Want taalproblemen zijn er steeds minder. Sinds december 2009 zijn de vieringen in Beringen-Mijn en Winterslag al samen met Vlaamse parochie. Nederlands is dan de mistaal. Italianen die het Nederlands niet goed verstaan kunnen ook wel mee volgen.”

Don Gregorio Aiello
Koerselsesteenweg 1/1, 3580 Beringen
amicogreg@tiscali.it
0474 71 32 85

Evangelische kerk kent geen passieve christenen

Het accent van het evangelische geloof ligt in je relatie met God. De evangelische kerk helpt je om die relatie uit te bouwen. Niet alleen de relatie met God, maar ook die met je naasten. De inhoud van de bijbel is heel belangrijk voor evangelisten, evenals de beleving ervan. Het draait allemaal om de bijbelse waarden en normen, vanuit je relatie met God.

Evangelische gelovigen zijn geen passieve christenen. Gemeenschapsvorming is een belangrijk element in hun geloofsbeleving. Een evangelische gemeente is zoals een lichaam: alle delen zijn anders, maar toch noodzakelijk. Ieder neemt taken op zich, naar eigen draagkracht. Gezellig samenzijn is ook belangrijk in die gemeenschapsvorming. Na de vieringen wordt er vaak nog samen nagepraat bij een kopje koffie.

Evangeliseren is, zoals hun naam al zegt, een accent in de werking van de Evangelische kerken, in sommige gemeenten nog meer uitgesproken als in andere. Evangelisatie is dan synoniem voor het verbreiden van het christelijke geloof. Het woord is verwant aan het woord evangelie, dat letterlijk 'goede boodschap' betekent. Het evangelisch christendom is een christelijke stroming, ontstaan uit het Amerikaanse en Engelse protestantisme in de 18e en 19e eeuw. In de 20e eeuw heeft deze stroming zich ook over de rest van de wereld verspreid. In Vlaanderen en Limburg kent ze de laatste decennia een boom. Er zijn naar eigen zeggen een 5000-tal evangelische gelovigen in Limburg.

Evangelische kerken in Limburg zijn vaak ontstaan door zendelingen die hier het evangelie predikten. Zo ontstonden enkele gemeenten uit het initiatief van een Engelse soldaat die hier tijdens WOII vocht en achteraf naar Vlaanderen terugkeerde om het evangelie te verkondigen.

Over heel Limburg verspreid zijn er een 35-tal evangelische gemeenten. De grootte van een gemeente varieert meestal van 30 tot 150 leden. Er zijn enkele grotere kerken van rond de 200 personen in Limburg, namelijk in Genk, Zonhoven en de Congolezen in Hasselt.

De evangelische gemeenten zijn niet gebonden door een hiërarchische kerkstructuur of een overkoepelende synode, maar door een gezamenlijke geloofsbeleving. Een evangelische christen kan zich daarom, afhankelijk van zijn persoonlijke ontwikkeling, nu eens aansluiten bij die plaatselijke kerk en dan weer bij een andere. Niemand houdt voor wat er in die gemeenschappen verkondigd dient te worden. Elke gemeenschap ontwikkelt zijn eigen parcours. Vanzelfsprekend is er dan ook een grote verscheidenheid binnen de verschillende evangelische gemeenten.

De leden van de evangelische gemeenten zijn erg divers. Het merendeel is Belg, maar er zijn ook gelovigen van andere herkomsten: Nederlanders, Polen, Grieken, Italianen, Spanjaarden, Zuid-Afrikanen, Polen, Togolezen, Filippijnen, Kenianen, Rwandezers en Oegandezers.

Hoe divers de gemeenten zijn, ondervind je in Hasselt. Vroeger waren de diensten in de kerk in Hasselt gemeenschappelijk. Maar er ontstonden problemen met vertalingen: Congolezen hadden Franse tolk, Afrikanen een Engelse, Armeniërs een Armeense, Russen een Russische,...

Op den duur zijn ze samenkomsten in verschillende talen beginnen organiseren. Zo is er in Hasselt op zaterdag een Armeense dienst, op zondag een Afrikaanse dienst voor de Congolezen en er is een Russische dienst voor een 40-tal gelovigen. Er zijn in Hasselt ook twee Ghanese gemeenschappen die regelmatig samenkomen. De anderstalige diensten hebben elk eigen voorgangers.

Pinkstergemeenten vormen een aparte tak binnen de evangelische kerken. Pinkstergelovigen geloven dat de werking van de Heilige Geest ook nu nog plaats-

vindt. Een van de meest bizarre en voor buitenstaanders onbegrijpelijke beleving van de pinkstergelovigen is de taal der tongen. Heel oneerbiedig uitgedrukt: tijdens een eredienst wauwelt een gelovige wat, waarna een andere gelovige opstaat en die onverstanebare klanken vertaalt. Ze beschouwen deze 'tongentaal' als de meest hoorbare beleving van de gaven van de heilige geest. Door ze te vertolken, wordt deze taal duidelijk voor iedereen.

Je vindt pinksterkerken in Hamont, Maaseik, Maasmechelen, Zonhoven, Sint-Truiden, Tongeren en Genk. De gemeente in Genk telt enkel gelovigen van Italiaanse herkomst, een 30-tal. De eerste generatie migranten bracht het evangelisme mee uit Italië in de jaren '50 en '60. De meeste van hun kinderen en kleinkinderen maken nu ook deel uit van de gemeente. Ook in Eisden-Maasmechelen is er een kleine Italiaanse pinkstergemeente.

www.veg.be website van de Vrije Evangelische Gemeenten

www.bez.be website van de Belgische Evangelische Zending

www.ecvnet.be website van de Evangelische Christengemeenten Vlaanderen

www.vvp.be website van het Verbond van Vlaamse Pinkstergemeenten

Protestantse kerk neemt Bijbel als richtsnoer

De Verenigde Protestantse Kerk in België heeft een gemeente in Hasselt en een in Genk, met elk een 100-tal aangesloten gezinnen, samen goed voor zo'n 500 gelovigen. Ook in Beringen is er een kerkgemeente met als werkingsgebied Beringen, Heusden-Zolder en Ham. In Genk vind je vele mensen van Duitse herkomst die na WOII hier oorspronkelijk als krijsgevangenen terecht kwamen of naar hier kwamen om in de mijnen te werken.

In de jaren '90 sloten veel vluchtelingen aan bij de protestantse kerk in Hasselt. Een deel ervan was in het thuisland al protestant, een ander deel werd hier protestant. Vooral de grote toename van de Russische vluchtelingen was opvallend. Eerder hadden ook Indiërs en Afrikanen de weg naar de protestantse kerk gevonden. Er zijn nu meer dan 25 verschillende nationaliteiten lid van de protestantse kerk in Hasselt. Deze is in Limburg erg actief in het vluchtelingenwerk. Dit verklaart deels de grote aantrekkingskracht voor vluchtelingen. Maar het werkt ook andersom: doordat er veel vluchtelingen naar de kerk kwamen, werden ze actief in het vluchtelingenwerk.

De nieuwkomers hebben een grote invloed in de protestantse kerken in Limburg. Ze brengen elementen uit hun eigen cultuur binnen in de kerk en dat wordt gewaardeerd door de gelovigen. Nieuwkomers brachten allerlei culturele elementen mee uit hun landen van herkomst, zoals bijv. Russisch poppentheater. Afrikanen zijn dan weer erg sterk in het zingen van liederen. In de Hasseltse kerk

is een Afrikaanse nieuwkomer jarenlang leider van het koor geweest. Afrikanen en Russen brachten hun eigen liederen mee en zo leerden de gelovigen protestantse liederen in elkaars taal zingen.

Protestantse kerken zijn christelijke kerken, maar onderscheiden zich door een grotere nadruk op de Bijbel en minder op de rituele kant van het geloof. Dat wil niet zeggen dat de vieringen niet belangrijk zijn. Integendeel, in de zondagse eredienst klopt juist het hart van de protestantse gemeente, omdat daar de Bijbel opengaat. Protestantse kerken leven toe naar de bediening van het Woord, naar het moment dat de Bijbel geopend wordt en uitgelegd. Deze toespraak, de preek, is voor protestanten het hoogtepunt van de eredienst. Ook bijbelstudie is belangrijk voor protestanten.

Er zijn veel parallellen met de evangelische gemeenten. Administratief zijn ze sinds enkele jaren samen erkend door de overheid. Beiden leggen een sterke nadruk op de Bijbel. Maar ook in de structuur van de gemeenten zijn er gelijkenissen. In de protestantse kerk is er, net als in de evangelische kerk, geen hiërarchie aanwezig. Beslissingen worden niet genomen van bovenaf, maar groeien van onderuit, in overleg tussen de leden van de gemeenschap. In de protestantse kerk zijn er wel ambtsdragers, zoals dominees (predikanten) en kerkenraadsleden (ouderlingen en diakenen), maar er is geen hiërarchische structuur.

Primordiaal voor protestanten is het

priesterschap van alle gelovigen. Elke gelovige wordt uitgenodigd de priesterfunctie op zich te nemen. Vandaar dat een protestant zich sterk geroepen voelt om zijn geloof te belijden, in woord en daad. Vandaar ook dat elke gelovige verantwoordelijkheid dient op te nemen en het

recht heeft om mee te beslissen over wat er in de gemeente gebeurt.

Dit wil echter niet zeggen iedereen dominee kan worden. Dominees moeten een opleiding volgen en een selectieprocedure doorlopen. Dominee ben je voor het leven.

www.vpkb.be
website van de Verenigde
Protestantse Kerk in België
Lianne de Oude, dominee protestantse
gemeente in Hasselt
lianne.deoude@scarlet.be

De adventskerk of de kerk van de zevendedags adventisten

De adventkerk is een partnerkerk van de Verenigde Protestantse Kerk van België, het door de overheid erkende orgaan. De kerk ontstond in het midden van de negentiende eeuw.

De zevende dag verwijst naar de zaterdag, de bijbelse sabbat van het vierde gebod uit de Tien geboden. Anders dan andere christelijke kerken vieren zevendedags adventisten de rustdag niet op de zondag, maar op zaterdag. De wederkomst van Christus en gebeurtenissen die daarmee samenhangen worden sterker benadrukt dan bij de meeste andere christenen. Daarom is ook dat element in de naam opgenomen: advent betekent komst en slaat op de wederkomst van Christus.

Er is één adventgemeente in Limburg, in Hasselt. Ook zijn er twee groepen, in Overpelt en Neerpelt. Groepen komen wekelijks samen maar hebben nog niet de status van officiële gemeente.

De kerk in Hasselt op de Genkersteenweg telt een aanzienlijke groep Russischspreekende leden. Na de gemeenschappelijke viering 's morgens komen ze in de namiddag apart samen voor een eigen viering in het Russisch. Andere allochtone leden van deze gemeente, uit Congo, Roemenië of Italië, zijn ondertussen helemaal geïntegreerd in de Vlaamse geloofsgemeenschap.

“Limburg is een voorbeeld van hoe het zou moeten zijn,” vindt predikant Karel

Denteneer, die ook de public relations van de landelijke kerk verzorgt. “Dat de adventkerk een multiculturele kerk is, blijkt ook uit het feit dat de huidige voorzitter van onze Belgisch-Luxemburgse federatie een allochtoon is: Ngoy Kyala is van Kongolese herkomst.”

Wat is nu het verschil met andere protestanten? Alles kan eigenlijk worden samengevat met de reformatorische slagzin ‘Sola Scriptura’. De Bijbel en niet de traditie is de maatstaf. Zevendedags adventisten kennen de bijbelse volwassendoop door onderdompeling en geloven niet in een onsterfelijke ziel. Wanneer iemand sterft slaapt hij en verkeert in een toestand van onbewustzijn tot bij de opstanding.

Als enige protestantse kerk zetten de zevendedags adventisten in op een holistische visie, op de eenheid van geest en lichaam. Bij de wederkomst van Christus staan de rechtvaardigen op met een verheerlijkt en onsterfelijk lichaam. Hieruit volgt dat zevendedags adventisten ook in dit leven veel nadruk leggen op lichamelijke gezondheid, bijvoorbeeld op gezonde voeding. Veel gelovigen zijn vegetarisch. Ze zijn drinken of roken ook niet. De adventkerk organiseert regelmatig rookstopcursussen. Karel Denteneer: “We hebben daarvoor een goed vijfdaags programma en werken daarvoor samen met ziekenhuizen en bedrijven.

Alle deelnemers kunnen getuigen dat we het niet gebruiken om zieltjes te winnen.”

Predikant Karel Denteneer
015 55 94 07 of 0479 94 34 37
karel.denteneer@adventist.be

Orthodoxe kerk kent Griekse en Oekraïense variant

Griekse naam orthodox betekent 'recht-gelovig', 'het ware geloof behoudend' ook 'juiste aanbidding' en 'juiste leer'. De orthodoxe kerk is een christelijke kerk. Ze volgt immers de eerste zeven oecumenische concilies, waarin de fundamenten van het christendom gelegd werden. Oorspronkelijk was de orthodoxe kerk gevestigd in het Nabije Oosten en Oost-Europa, maar nu is ze over de hele wereld verspreid. In Limburg is er een onderscheid tussen de Grieks-Orthodoxe en de Oekraïens-Orthodoxe kerk. Deze scheiding loopt langs etnische lijnen. De Griekse gemeenschap kwam na '55 naar Limburg voor de mijnindustrie en stichtte de Griekse kerk. Ook de Oekraïeners vestigden zich na WOII in Limburg om in de mijnen te werken. Hun kerkgemeenschap breidde zich snel uit naar andere bevolkingsgroepen. Of, zoals priester Derewianka het uitdrukt: "Iedereen in Limburg die zich orthodox voelt en niet Grieks is, vindt zijn weg naar onze kerk."

De orthodoxe kerk respecteert de vrijheid van elke mens. Dit is merkbaar in de diensten: soms stromen de gelovigen later toe. Van orthodoxe christenen wordt niet verwacht dat ze aanwezig zijn van het begin tot het einde van de diensten. De diensten duren ook vrij lang. Twee uur is geen uitzondering. De mensen staan ook vaak rechtop tijdens de vieringen. In het Oosten is het zelfs zo dat er weinig stoelen in de kerken staan. In de Limburgse kerken zijn er wel.

Grieks-Orthodoxe kerk

"Rond 1955 kwamen Grieken in de Limburgse mijnen werken. Een barak voor krijgsgevangenen, eigendom van de mijn van Zwartberg, deed in de beginperiode in Genk dienst als kerk. Ze werd afwisselend gebruikt met de Oekraïens-Orthodoxe kerk. In 1983 werd de nieuwe Griekse kerk in Genk gewijd," zegt Priester Emmanuël Kazilas

Naar schatting zijn er 5 à 6.000 mensen met Griekse herkomst of nationaliteit in Limburg. Dit zijn natuurlijk niet allemaal kerkgangers, of zelfs orthodoxen. Er zijn vijf Grieks-Orthodoxe parochies. In Beringen, Genk, Houthalen en Maasmechelen gebeurt de liturgie in het Grieks. De vijfde parochie in Hasselt is Nederlandstalig.

Na de zondagse eredienst volgt in de zaal naast de kerk een informele babbel bij een tas koffie of thee. Door catecheselessen wijdt de gemeenschap de kinderen en de jongeren ook in in het orthodoxe geloof. Zo wil de Griekse gemeenschap de eigen taal en cultuur doorgeven aan de volgende generaties.

Priester Emmanuël Kazilas
agiavarvaragenk@skynet.be

Oekraïens-Orthodoxe kerk

In de jaren na WOII zijn er in Limburg vier Oekraïens-Orthodoxe parochies. Op zoek naar arbeiders voor de mijnindustrie bezoeken de Belgische autoriteiten in de dagen na de oorlog de kampen van het bezette Duitsland. Vele duizenden Oekraïeners verblijven er, vaak gevlucht voor de sovjetterreur. Deze bezoeken missen hun doel niet en in 1947 komt de eerste trein met Oekraïense arbeiders voor Limburg aan te Waterschei. Vanaf 1952 ontvolken de parochies echter snel doordat de Oekraïeners wegtrekken uit Limburg, op zoek naar beter werk over zee. Grote gezinnen die de overtocht moeilijk kunnen financieren blijven in Limburg. Eén parochie -in Genk-Zwartberg- blijft over. De laatste decennia vinden ook

veel nieuwe migranten de weg naar deze kerk: Oekraïeners, Russen, Wit-Russen, Bulgaren, Roemenen en Serviërs. Maar ook Belgen en Nederlanders bezoeken regelmatig de diensten.

Vooraf de vijf koepels van de orthodoxe kerk in de Hulshagenstraat springen in het oog. Binnenin is er een grote iconostase met 72 iconen. Zo'n iconostase is typisch voor de orthodoxe kerken. Het is een wand vol iconen, die de altaarruimte verbindt met de ruimte van de gelovigen.

De liturgische taal in deze kerk is het Oekraïens, een Oost-Slavische taal. Op aanvraag doet priester Vitali Derewianka sommige diensten en sacramenten in het Nederlands.

Priester Vitali Derewianka 089 38 07 95
vitaliderewianka@dxadsl.be

Aartspriester Emmanouil Kazilas leidt de vieringen in de Agia Varvara, de Grieks-orthodoxe kerk in Genk

Nieuw-Apostolische Kerk geeft apostelen hoofdrol

Jehovah's getuigen prediken deur-aan-deur

De Nieuw-Apostolische Kerk is een christelijke kerk, gericht op het bewaren van het leergoed van Jezus. In 1863 is ze in Engeland ontstaan uit de Katholiek-Apostolische Gemeente. De kerk wordt sindsdien net als de eerste christengemeente door Apostelen geleid.

Het geloof verspreidde zich naar het Europese vasteland, vooral naar Duitsland en Nederland. Ook in België zijn er een 650-tal gelovigen, verspreid over negen gemeenten. De enige Limburgse gemeente is die van Genk, met een twintigtal gelovigen. Twee maal per week komen ze samen voor een misviering. Met sommige activiteiten, zoals de pinksterviering, bereiken ze tot 40 mensen.

Ongeveer de helft van de Nieuw-Apostolische Limburgers zijn van Duitse herkomst. Ze kwamen hier na WOII terecht als krijgsgevangenen. Ook zijn er enkele ingeweken Nederlanders lid van de geloofsgemeenschap.

Uitgangspunt van de Nieuw-Apostolische kerk is de Bijbel. De wederkomst van Christus om zijn bruid te halen is een centraal bestanddeel van de Nieuw-Apostolische geloofsleer. Ook missie en naastenliefde zijn onderdelen van de geloofsinhoud. De Zwitser Peat Weber, de priester van de Genkse gemeente: "Naastenliefde, optimisme en vrolijkheid zijn voor ons manieren om lof te brengen aan de heer."

De geloofsgemeenschap in Genk heeft een eigen kerkgebouw op de Nieuwe Kuilenweg. Peat Weber: "Opvallend in onze kerk zijn het grote scherm en de satellietverbinding met andere Nieuw-Apostolische gemeenten. Dit geeft ons de mogelijkheid om vieringen van andere, buitenlandse gemeenten te volgen in Genk. Dit geeft onze vieringen een extra dimensie. Muziek en zang zijn sowieso een deel van de vieringen, maar met bijvoorbeeld de Zuid-Afrikaanse zang en dans krijgen je diensten toch iets speciaals."

Nieuw-Apostolische kerk
Nieuwe Kuilenweg 44, Genk

Priester Peat Weber
peat.weber@pandora.be

www.nak.org de website van
Nieuw Apostolische Kerk Internationaal

Het aantal Jehovah's getuigen in Limburg schommelt rond de 2.000, verspreid over negentien gemeenten of plaatselijke groepen. Hiervan zijn er dertien Nederlandstalige gemeenten. En sinds de jaren '60 werden ook anderstalige gemeenten en groepen opgericht voor leden uit de migrantengemeenschappen. Zo zijn er in Limburg vier Italiaanstalige gemeenten (met een 300-tal leden), een Spaanstalige gemeente (met een 70-tal leden) en een Griekstalige gemeente (met een 30-tal leden).

Bovendien worden op geregelde basis vergaderingen gehouden in onder meer het Turks, Russisch en Engels. Omdat deze taalgroepen eerder klein zijn, blijven ze vaak werkzaam onder de koepel van de Nederlandstalige gemeente. Dat is ook het geval met de getuigen van Poolse afkomst. Anderstalige gemeenten worden niet op basis van etnische afkomst georganiseerd, maar om de verstaanbaarheid van de programma's te garanderen.

Bij de eerste migratiegolven behoorden sommigen die reeds Jehovah's getuige waren, bijvoorbeeld Joegoslaviërs en Sicilianen. Andere gelovigen kwamen in aanraking met Jehova's leer door straatgetuigenissen in de mijn of op de markt. Jehovah's getuigen beschouwen zichzelf een christelijke gemeenschap, hoewel ze door andere christelijke kerken

soms niet als zodanig worden erkend. Hun kerkgenootschap heet het Wachtoren-Bijbel en Tractaatgenootschap. Ze staan bekend om hun deur-aan-deur prediking, één van de belangrijkste manieren om het Bijbelse gebod te gehoorzamen om 'het goede nieuws van Gods Koninkrijk' bekend te maken.

Het gebruik van de Godsnaam Jehovah benadrukt het unieke karakter van de God van de Bijbel. Jehovah's getuigen beschouwen de Bijbel als het woord van God en ze verwerpen wat hiermee in strijd is. Naast vele andere Bijbelvertalingen, wordt voornamelijk gebruik gemaakt van een eigen vertaling, de Nieuwe-Wereldvertaling.

De rol van Jezus Christus is belangrijk en uniek. Jehovah's Getuigen geloven in hem als de Zoon van God, gezonden om zijn leven te geven als losprijs voor de zonden van de mens.

Jehovah's getuigen kennen weinig rituelen. Hun vergaderingen zijn vooral gelegenheden voor Bijbels onderricht, en gaan door in plaatselijke centra, de Koninkrijkszalen. De doop van nieuwe getuigen gebeurt door onderdompeling in water, en vormt een strikt persoonlijke opdracht aan God om voortaan Zijn wil te doen. Er is geen sprake van een kinderdoop, net vanwege het belang van de individuele keuze en niet die van de omgeving of ouders.

Het huwelijk wordt beschouwd als een duurzame verbintenis. Hoewel de burgerlijke ceremonie volstaat, wordt deze doorgaans nog gevolgd door een plechtigheid in de plaatselijke Koninkrijkszaal. Ook bij het sterven kan een herdenkingsplechtigheid plaatsvinden waarbij de Bijbelse hoop op een opstanding wordt belicht en woorden van troost worden uitgesproken.

Omwille van de heidense achtergrond ervan worden sommige feestdagen, zoals Kerstmis of verjaardagen, door Jehovah's getuigen afgewezen. Een belangrijke gebeurtenis evenwel is de jaarlijkse Gedachtenisviering, de herdenking van

de dood van Jezus. De traditionele Joodse kalender bepaalt de dag waarop dit gevierd wordt. In Limburg bedraagt het aantal aanwezigen tijdens deze vergadering ongeveer 3.500.

Op Bijbelse gronden onthouden Jehovah's getuigen zich van elk gebruik van bloed. Ze eten daarom bijvoorbeeld geen bloedworst. Ze verkiezen ook bloedvrije medische behandelingen in plaats van bloedtransfusies. Eigen ziekenhuisinformatiediensten werken hiervoor samen met dokters en ziekenhuizen met ervaring met operaties en behandelingen zonder bloedtransfusies.

Eugène Vanheusden 011 32 45 53
Rene Van Rompaey 03 230 57 08
renev2@telenet.be

deze christelijke kerkgenootschap na een persoonlijk bezoek van de Vader en Jezus Christus en nadat hij op aanwijzen van de engel Moroni gouden platen vond, die begraven lagen nabij zijn ouderlijk huis. Met goddelijke hulp vertaalde hij de inscripties op de platen en het resultaat kreeg de naam Boek van Mormon, vandaar de naam Mormonen. Ze geloven ook in de bijbel, in zoverre deze naar eigen zeggen juist vertaald is, maar dat deze niet compleet is zonder het Boek van Mormon.

In Limburg is er één mormoonse gemeente, in Genk, met een 75-tal gelovigen. De Genkse groep is gemengd. Er zijn verschillende migranten uit de eerste migratiegolf naar Limburg gekomen, met name Italianen en Spanjaarden, die lid zijn. Ondertussen zijn er ook Russen en Afrikanen lid van de kerk. Elke zondagvoormiddag komen alle gelovigen samen voor wat zij noemen de avondmaaldienst, de zondagsschool en de lessen voor priesterschapdraggers en vrouwen.

De Mormoonse kerk is een echte zendingskerk. Mormoonse zendelingen besteden twee jaar aan zendingswerk en zijn ook zo lang van huis weg. Iedereen

kent ze wel: twee Amerikaanse jongens, met een net pak met wit hemd, die voorbijgangers aanspreken over hun geloof. Ook sommige Limburgse gelovigen besteden hier hun vrije tijd aan.

In het priesterschap is een lijn van autoriteit van belang. Jezus Christus stelde apostelen aan en van daar gaat de keten verder tot de personen die nu vandaag het priesterschap opnemen. Eeuwige banden spelen ook nog op een andere manier een rol in de kerk. Hun geloof in het eeuwige leven betekent dat in het hiernamaals de banden met ieders voorouders hersteld kunnen worden. Om die keten daadwerkelijk vorm te geven, kunnen gelovigen hun overleden voorouders uitnodigen om lid te worden van de kerk. Gelovigen kunnen zich dan voor hun voorouders laten dopen, die de vrijheid behouden om die doophandeling te aanvaarden of te verwerpen.

Om die reden is de kerk ook actief bezig met het ontsluiten van genealogische archieven. De afdeling FamilySearch besteedt miljoenen euro en mankracht om wereldwijd genealogische documenten op microfilm of digitaal vast te leggen. De kerk beschikt ook over meer dan 3.000 familiehistorische centra wereld.

Jo Knoops, j.knoops@telenet.be
www.familysearch.org
www.kerkvanjezuschristus.be

Mormonen of de heiligen der laatste dagen

Officieel heet deze kerk 'De kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen'. Hiermee bedoelen ze dat hun geloof nog maar sinds de laatste dagen, meer bepaald in 1830, ontstaan is. Het

is in feite een 'herstelde' kerk, met als hoofd Jezus Christus zelf, op aarde vertegenwoordigd door een levende profeet en twaalf apostelen. De Amerikaan Joseph Smith stichtte

Soennitische moslims grootste strekking binnen Limburgse islam

De islam in Limburg is niet alleen cijfermatig maar ook organisatorisch een godsdienst van migranten. Want de Limburgse moskeeën en gebedshuizen zijn georganiseerd op basis van etnische lijnen. Stromingen en netwerken in de landen van herkomst zijn van belang voor de manier waarop moslims zich hier organiseren.

Moslimgemeenschappen in Limburg, dat zijn voornamelijk Turkse en Marokkaanse migranten en hun kinderen. De Turkse moslims zijn met ongeveer 32.000 personen veruit de grootste groep moslims in Limburg. Ze worden gevolgd door de Marokkaanse moslims met naar schatting 8.000 personen.

Het grootste aantal moslims van Turkse herkomst en alle moslims van Marokkaanse herkomst zijn soenniet. Van de naar schatting 40.000 moslims in Limburg maken de soennieten dus ruim negentig procent uit.

'Oude' en 'nieuwe' moslims

In de jaren '60 draait het systeem van gastarbeiders volop in Limburg. Voor de mijnindustrie recruteert de Belgische overheid dan volop in Turkije en Marokko. Later breidt de moslimbevolking uit

door natuurlijke aangroei en volmigratie.

De nieuwe migratie van asielzoekers vanaf de jaren negentig bracht ook 'nieuwe' moslims naar Limburg, met name uit de Balkan, Azië en Afrika. Er zijn geen cijfers over hun aantal. Nationaliteit geeft immers geen eenduidig antwoord over religie. Zo hebben bijvoorbeeld de meeste Tsjetsjeense moslims de Russische nationaliteit.

Nieuwe moslims zijn ook soms autochtone Vlamingen die zich bekeren tot de islam, dikwijls na een huwelijk met een allochtone moslim. Ook over deze autochtone moslims bestaan geen cijfers.

Turkse moslims

Eind jaren '70 verschenen in België de eerste Turkse moskeeën en hun aantal is blijven groeien. De oprichting en groei van de moskeeën zijn het gevolg van een samenspel van bewegingen aan de basis én steun vanuit Turkije. Aan de basis liggen Turkse gelovigen die samen willen bidden, een plaats zoeken voor het vrijdaggebed en het islamonderricht aan de kinderen. De steun vanuit Turkije kwam in de eerste plaats van de Turkse regering, daarna ook van grotere en kleinere religieuze netwerken in Turkije. Dit maakt dat het Belgische landschap van

de Turkse islam in het verlengde ligt van stromingen en netwerken in Turkije, zonder een loutere overplanting van de verhoudingen in Turkije te zijn.

De eerste Turkse moskeeën in België waren Diyanet moskeeën. In de jaren '80 begonnen, mede onder impuls van gebeurtenissen in Turkije, verschillende groepen met eigen initiatieven. Het belangrijkste nieuw netwerk is dat van de Milli Görüs. Na Diyanet vormt de Milli Görüs in Limburg het grootste Turkse moslimnetwerk. Verder zijn er nog een aantal kleinere netwerken van soefiverenigingen, Süleymanî, Fetullah Gülen-beweging en ATIB.

Turkse islamitische netwerken in Limburg zijn in grote mate een weerspiegeling van de situatie in Turkije. In de eerste plaats is er het officiële, door de Turkse staat geleide netwerk van Diyanet dat alle grote Turkse moskeeën groepeerd. Ten tweede is er het netwerk van Milli Görüs dat een aantal kleinere moskeeën en verenigingen groepeerd die zich onafhankelijk van de Turkse overheid opstellen. Verder is er een reeks kleinere religieuze netwerken en organisaties met een eigen werking rond studie, specifieke belevingsvormen en morele ondersteuning. Tussen deze netwerken zijn er geen echte schotten, de grenzen worden voortdurend overschreden. De kleinere netwerken zien zich als aanvullend, met hun activiteiten geven ze moslims de kans hun religieuze identiteit te verdiepen en te vervolledigen.

Diyanet

Diyanet is de verkorte naam voor de overheidsdienst Presidium voor Religieuze

Aangelegenheden 'Diyanet İsleri Başkanlığı' in Turkije. Deze instelling werd kort na de oprichting van de Turkse Republiek (1923) opgestart en was het instrument voor de ingrijpende hervorming van Kemal Atatürk. De Diyanet heeft in Turkije als overheidsorgaan de opdracht om de organisaties en instellingen op het terrein van de islamitische godsdienst te besturen en te coördineren. Sindsdien is de Diyanet het institutionele lichaam van de 'officiële' islam en wordt het geleid door functionarissen of 'geloofsdienaren'. Deze functionarissen zijn sinds 1970 officieel ambtenaar van de Turkse staat en werken meestal als imam, als muezzin of koranleeraar. Alle 'officiële' moskeeën in Turkije zijn in het beheer van de Diyanet.

In 1971 werd naar aanleiding van de sterke Turkse emigratie naar West-Europa, binnen de Diyanet een afdeling opgericht voor buitenlandse religieuze voorzieningen. In 1978 werden voor het eerst tien ambassaderaden voor religieuze zaken of religieuze attachés naar het buitenland gestuurd en een jaar later begon Turkije bedienaars voor langere periodes naar landen met een Turkse immigrantenbevolking te zenden. In 2010 is er sprake van 1175 door de Diyanet gestuurde en betaalde bedienaars in het buitenland, met name in een 40-tal landen van de Verenigde Staten, Australië, Canada, Japan en de Europese Unie.

Heel wat islamitische verenigingen in België zijn sinds de jaren zeventig verbonden met de Diyanet. Ongeveer de helft van de Turkse moskeeën in België zijn Diyanet moskeeën. Dit waren de eerste moskeeën in België. Het beheer en de coördinatie voor België gebeuren sinds 1982 door de

koepelorganisatie, internationale vereniging Diyanet van België 'Belçika Diyanet Vakfi' (BDV), die gevestigd is in Brussel en instaat voor een 60-tal moskeeën.

Limburgse woonplaatsen met een redelijke concentratie Turkse inwoners, beschikken over een 'officiële' Turkse moskee of Diyanet moskee. Momenteel telt Limburg dertien Diyanet moskeeën, met name vier in Genk (Winterslag, Waterschei, Kolderbos, Sledderlo), en telkens één in Beringen, Leopoldsburg, Houthalen-Helchteren, Hasselt, Lommel, Heusden-Zolder, Bilzen, Maasmechelen en recent in Tessenderlo.

De hoofdactiviteit van Diyanet in de Limburgse moskeeën is het voorgaan in het gebed en het islamonderricht. Daarnaast hebben alle moskeeën een ontmoetingsplaats voor de gelovigen. Laatste jaren zien we een sterke toename van de sociale activiteiten voor de jongeren en vrouwen binnen de Diyanetmoskeeën.

De bedienaars worden via Diyanet door de Turkse overheid betaald en hebben in Turkije hogere studies theologie gevolgd. Ze komen tijdelijk naar België, meestal voor een periode van vijf jaar. In het verleden hebben een aantal bedienaars na hun tijdelijk verblijf als imam de overstap gemaakt naar het Vlaams onderwijs als islamleerkracht.

 Engin Özdemir, ondervoorzitter
Diyanet van België
engin.ozdemir@diyanet.be

Milli Görüs

Het liberalere beleid van de Turkse overheid na 1950 had een toename van religieuze organisaties tot gevolg. Naast de officiële islam, via Diyanet onder bestuur van de Turkse overheid, ontstonden er onafhankelijke islamitische organisaties. Deze nieuwe islamitische bewegingen organiseerden zich ook actief in West-Europa en België. De grootste parallelle islamitische beweging is de Milli Görüs, actief sinds de jaren '80.

Milli Görüs is een politiek-religieuze beweging die vindt dat Turkije moet uitkomen voor haar islamitische identiteit. 'Milli Görüs' betekent letterlijk 'Nationaal Standpunt'. Met die naam werden vanaf de jaren '70 Turkse islamisten aangeduid. Zij klaagden het verval van waarden en normen aan. Mensen zouden hun leven moeten inrichten volgens de principes van de islam en het is de plicht van de politieke overheid om dit te organiseren. Zij streven dit ideaal na via een politieke islamitische partij.

In Europa is Milli Görüs in de eerste plaats een sociaal-religieuze beweging die moslims wil ondersteunen om hun geloof en sociaal leven vorm te geven volgens de principes van de islam. Vanaf de jaren '80 begonnen groepen Turkse moslims zich af te splitsen van de Diyanet-kringen en richtten ze eigen moskeeën op. De moskeeën en verenigingen met Milli Görüs-visie zijn in België verenigd onder de Belçika Islam Federasyonu (BIF), de Islamitische Federatie van België. De BIF is gevestigd in Brussel en is opgericht in 1986.

De eerste moskee in België dateert van 1985. In 2010 heeft de BIF 30 lokale afdelingen, waarvan zeventien in Vlaanderen en dertien in Franstalig België. Dit komt ongeveer overeen met de regionale spreiding van de Turkse gemeenschappen over België. In Vlaanderen heeft de federatie naar eigen zeggen 4.850 leden en 16.500 sympathisanten, in Franstalig België 6.000 leden en 21.000 sympathisanten. Dat maakt een totaal van ongeveer 48.350 betrokkenen. Zowat een derde van de Turkse moskeeën behoort tot deze strekking.

In Limburg heeft BIF moskeeën in Beringen, Genk, Heusden-Zolder en Leopoldsburg. De gebedsruimte in deze moskeeën is kleiner dan die van de moskeeën van Diyanet. Daarnaast zijn er BIF-verenigingen zonder eigen moskee gevestigd in Lommel, Houthalen-Helchteren en Maasmechelen. Aan al deze moskeeën en verenigingen zijn vrouwen-, jeugd-, universitaire-, sport- en kinderwerkingen verbonden.

 Mustafa Akyuz, ondervoorzitter
Islamitische Federatie van België
akyuzm@hotmail.com

Belgische Turkse Islamitische Federatie

In 1987 is in Duitsland de federatie "Avrupa Türk Islam Birliği - ATIB" opgericht om te werken aan de problemen en de integratie van de migranten van Turkse afkomst in Europa. De bestuurders klaagden het feit dat het verenigingsleven van de Turkse migranten in het verlengde van

Turkije lag. Door activiteiten met een sociaal, cultureel en godsdienstig karakter willen ze Turkse jongeren bijstaan in hun ontplooiing en ontwikkeling. De Turkse en islamitische identiteitsvorming is hierbij een belangrijk proces.

In België is ATIB actief als de Belgische Turkse Islamitische Federatie met hoofdzetel in Maasmechelen. De Belgische federatie organiseert pelgrimstochten naar Mekka, uitvaartdienst, sociale, religieuze, culturele en solidariteitsactiviteiten. In Limburg heeft ATIB een moskee in Maasmechelen en een culturele vereniging in Leopoldsburg.

Soefiverenigingen

Turkije heeft een sterke mystieke traditie. Dit komt onder meer tot uiting in het bestaan van verschillende soefibroedersschappen, zoals de Naksibendi en de Mevlana, bekend van de draaiende derwisjen. Soefis hechten veel belang aan de 'zikir', de religieuze formuleringen die de naam van Allah bevatten en die gelovigen dichter bij God brengen en zich één laten voelen met alle schepselen. De ruimte waar deze verenigingen samenkomen voor de zikir, het gebed en de rituelen noemen soefis de 'dergah' of de 'tekke'. Deze verenigingen bieden ook morele ondersteuning: door de zikir en de naleving van de islamitische leefregels kan je als moslim individuele problemen beter het hoofd bieden. De laatste jaren zien we onder verschillende benamingen (tekke, islamitische jongerenbeweging, islamitisch cultuurcentrum,...) een toename van de soefiverenigingen in Limburg. Een aantal van deze verenigingen

stellen expliciet tot doel dat ze jongeren willen wapenen tegen maatschappelijke risico's als drugsmisbruik en schooluitval. Er zijn verenigingen in Genk, Beringen, Houthalen-Helchteren, Maasmechelen en Heusden-Zolder.

Unie der Islamitische Culturele Centra in België

Deze mystieke religieuze groepering bestaat uit volgelingen van de Naksibendi-leermeester Süleyman Hilmi Tunahan, overleden in 1960. Deze leermeester startte vlak na het ontstaan van de Turkse republiek –in een periode van een sterke, van overheidswege opgelegde secularisering– een netwerk van korancursussen. Op deze manier kon iedereen alsnog godsdienstonderricht krijgen. De Süleymanci waren de eerste groep die zich in Europa actief organiseerde. In 1973 werd in Keulen het 'Islamische Kulturzentrum' opgericht, dat het Europese centrum van de beweging werd.

In België beschikt deze gemeenschap over een tiental islamitische cultuurcentra, de 'Islam Kültür Merkezi', bestaande uit koranscholen met een gebedsruimte. Ze worden sinds 1987 vertegenwoordigd door de Belçika Islam Kültür Merkezleri Birligi (of de Unie der Islamitische Culturele Centra in België). In Limburg hebben ze een cultuurcentrum in Genk en een moskee met internaat in Heusden-Zolder. Hun hoofdactiviteit bestaat uit koranonderricht.

Fethullah Gülen-beweging

Dit is een Turkse variant van moderne mystieke bewegingen die geïnspireerd

worden door het soefisme en de geschriften van de leermeester Bediüzzaman Said Nursi (1876-1960). Momenteel staat de internationaal bekende moslimintellectueel Fetullah Gülen op het voorplan.

Aan de ideeënbron van Fethullah Gülen liggen verschillende Oosterse en Westerse denkers. Fetullah Gülen wil dan ook de dialoog tussen het Westen en het Oosten bevorderen. Er zijn onderwijsafdelingen en werkingen rond de dialoog van verschillende beschavingen in de Verenigde Staten, Europa en de Turkstalige wereld. Van een hiërarchisch uitgebouwde organisatie is in deze beweging geen sprake, het gaat om een horizontaal netwerk. De Fethullah Gülen-beweging legt de nadruk op studie, wetenschap en contact met andere religies.

In Limburg zijn door Fetullah Gülen geïnspireerde mensen betrokken bij verschillende studiebegeleidingcentra, Via Dialoog in Hasselt en het Lucernacollege in Genk. Voor alle duidelijkheid: het Lucernacollege is geen islamitische school, de nadruk ligt op een betere doorstroming van allochtone studenten. Er wordt een politiek van 'low profile' gevoerd wat betreft de islamitische achtergrond.

Marokkaanse moslims

De meeste Marokkaanse moskeeën in België ontstonden aan de basis. Gelovigen gingen op zoek naar een plaats voor het vrijdaggebed en islamonderricht voor de kinderen. De gemeenschap zoekt zelf financiën voor het huren van een pand of eventueel de bouw van een nieuwe mos-

kee. Zij kiest zelf een voorganger en betaalt deze met de middelen van de eigen geloofsgemeenschap.

Voor het merendeel gaat het om traditionele moskeeën die in handen zijn van de eerste generatie Marokkanen in Limburg. Deze moskeeën laten zich niet in met politiek. Ze focussen op de rol van de moskee als gebedsruimte en als plaats voor islamitische socialisering en educatie.

De laatste jaren werd de rol van de tweede generatie in deze moskeeën groter. Daarmee verandert ook de rol van de moskee: de moskee is niet langer een plaats voor religieuze activiteiten alleen, maar ook voor sportieve, sociale en culturele activiteiten.

Jongeren zijn vaak een bron van bekommernis: een gebrek aan toekomstperspectief bemoeilijkt de levens- en geloofsvisie van jongeren. Ze keren hun godsdienst de rug toe of zoeken juist hun heil in extremistische islamitische bewegingen. De jeugd dichter bij de échte kennis en beleving van islam brengen, is een nieuw aandachtspunt voor vele moskeeën.

Bij de Marokkaanse moskeeën zijn de parallellen met de ontwikkelingen in het land van herkomst niet groot. De invloed van Marokkaanse overheidskringen, zoals in de jaren zeventig via de 'Amicales', bestaat vandaag niet meer. Er worden wel moslimgeleerden naar België gestuurd. Deze Marokkaanse theologen brengen bezoeken aan buitenlandse moskeeën. Dit zie je vooral tijdens de ramadan. Hun boodschap is niet politiek maar wel religieus: ze geven morele steun aan de gelovigen in het buitenland.

Umivel

Momenteel zijn er zestien Marokkaanse moskeeën en islamitische verenigingen in Limburg: in Hasselt, Bilzen, Overpelt, Beringen, Houthalen-Helchteren, Heusden-Zolder, twee in Maasmechelen, drie in Genk (Winterslag, Sledderlo, Zwartberg), Sint-Truiden, Maaseik en recentelijk één in Tongeren, Tessenderlo en Dilsen. Deze zestien werken samen in UMIVEL, de Unie van Moskeeën en Islamitische Verenigingen van Limburg.

De koepelvorming op provinciaal niveau bestaat ook in de rest van Vlaanderen: UMIVA in Antwerpen en UMIVOW in Oost- en West-Vlaanderen. Langs Fransstalige kant is er L'Union des Mosquées van Brussel en Brabant, van Luik en van de Borinage. Op provinciaal niveau is de koepelvorming van belang voor de erkenning van moskeeën. Structuren voor bijvoorbeeld subsidies inzake onderhoud van gebouwen worden op provinciaal niveau uitgewerkt.

Tahar Chahbi, voorzitter Unie van Moskeeën en Islamitische Verenigingen van Limburg
tchahbi@skynet.be

Religieuze bewegingen

Er is geen sprake van aparte stromingen binnen de Marokkaanse islam, wel zijn

er een aantal religieuze bewegingen actief binnen sommige Marokkaanse moskeeën. Deze zijn geënt op politieke en religieuze ontwikkelingen in de Arabische en islamitische wereld. In Limburg zijn deze bewegingen vooralsnog niet sterk georganiseerd.

Aanhangers van deze bewegingen brengen bezoeken aan sommige Limburgse moskeeën. Vanuit de moskee brengen de aanhangers dan bezoeken aan de wijken en spreken jongeren aan op straat, in de moskee en sommigen ook in de cafés. Met hun gesprekken trachten ze jongeren te motiveren om de islam (opnieuw) een belangrijke plaats te geven in hun leven.

Ook geven ze richtlijnen mee op welke manier je als gelovige je leven kan inrichten volgens de islamitische leer.

De bewegingen hebben vaak een grote invloed op jongeren: jongeren met weinig toekomstperspectief en problemen worden au sérieux genomen en krijgen hun identiteit en geloof terug. Jamaat Tabligh is de bekendste van deze bewegingen in Limburg waarin spiritualisme gecombineerd wordt met religieus activisme.

Centraal staat de herleving van de geloofspraktijk via de kennis van de koran en de hadith, het gebed, het openstaan voor andere moslims en soberheid.

Geen exacte cijfers van islamitische bekeerlingen

Zowat elke moskee en vooral de Marokkaanse moskeeën geven aan dat er ook Vlaamse bekeerlingen komen bidden. Over hun aantal bestaan geen exacte cijfers. Er zijn wel bekeerlingen die naar Brussel gaan om daar een getuigenis af te leggen. Met de officiële bevestiging die ze hiervan krijgen, kunnen ze makkelijker een visum krijgen van Saoedi-Arabië voor de bedevaart (hadj). Maar vele bekeerlingen leggen ook geen getuigenis af of doen dit bij hun eigen moskee. Karel Schaessens uit Hasselt heeft de islam leren kennen op vakantie naar Gambia, 15 jaar geleden. Hun gids, een jonge moslima, wekte zijn interesse. Hij is toen heel veel beginnen lezen over de islam. Het proces van de kennismaking tot zijn feitelijke bekering heeft tien jaar geduurd. Een Pakistaanse dame, een dokteres, heeft 'm over de streep getrokken. Zij heeft 'm stap voor stap, gedurende drie jaar, begeleid naar zijn bekering. Karel werkt als ICT'er bij het Rode Kruis. Daar hebben ze geen problemen met z'n bekering, want het is een multiculturele organisatie. Wel krijgt hij vaak vragen over islam. "Vlamingen hebben een fout beeld van de islam. De islam is helemaal niet wereldvreemd. Zelfs niet vreemd. Want er zijn veel parallellen met de katholieken. In de islam is Christus ook een profeet, maar minder prominent. Mensen weten niets over islam en dat onbekende schrikt af." Vlaamse vrouwen die zich tot de islam bekeren kunnen zich aansluiten bij Al-Minara. De organisatie kende afgelopen jaren een enorme groei. Volgens Wendy Martens is de toename van bekeerlingen gedeeltelijk te verklaren door de aanwezige organisaties, zoals Al-Minara, waar deze bekeerlingen naar toe kunnen stappen. "In het begin was er in elke provincie van Vlaanderen één steunpuntzuster. Maar na een tijd was één persoon per provincie niet meer genoeg. Op dit moment zijn er in Limburg vier steunpuntzusters, ook allemaal Vlaamse moslimbekeerlingen." Ook de aanwezigheid van vele informatiebronnen zoals internet en boeken maakt volgens Wendy Martens dat mensen zich meer bekeren tot de islam. Twee jaar lang leefde Wendy alleen als moslima. "Ik voelde mij zo raar, een Belgische die met de islam bezig was." Toen ze op het internet googelde naar 'Marokkaans leren' kwam ze terecht op het forum van Al-Minara. Ze kwam tot de ontdekking dat ze niet alleen was, dat er samen met haar tientallen andere Belgische moslimbekeerlingen waren. "Dat gevoel niet alleen te zijn, was voor mij fantastisch."

Sjiïetische moslims zien Ali als opvolger van Mohammed

Zes erkende godsdiensten

België heeft een uniek systeem van erkende godsdiensten. Aan de oorsprong daarvan ligt het feit dat in de Franse tijd de Katholieke kerk grotendeels onteigend werd en dat de staat ter compensatie de kosten voor de uitoefening van de religie op zich nam. Naarmate de religieuze diversiteit toenam zijn ook andere religies in dit systeem opgenomen. In de meeste andere landen worden religies niet of niet meer rechtstreeks gesubsidieerd. In Nederland bijvoorbeeld stopte de staat hiermee in 1983. Wel genieten religies in sommige landen van een vrijstelling van belastingen (zoals in de Verenigde Staten) of int de overheid voor bepaalde religies een bijkomende en vrijwillige belasting (zoals de Kirchensteuer in Duitsland). Op dit moment zijn er zes erkende godsdiensten: de katholieke, protestantse, anglicaanse, israëlitische, islamitische en orthodoxe. De vrijzinnigheid is sinds 2002 erkend als niet-confessionele gemeenschap. De erkende erediensten kunnen in een volgende stap hun lokale gemeenschappen laten erkennen. Naast het grote symbolische belang van zo'n erkenning, zijn daar ook financiële bijdragen van verschillende overheden mee gemoeid. Zo betaalt het ministerie van Justitie de lonen van de voorgangers van erkende erediensten. De Vlaamse overheid kan tussenkomen in bouwkosten voor de infrastructuur. De lokale besturen kunnen op hun beurt tekorten in de werkingskosten bijpassen, grote herstellingen aan de gebedshuizen subsidiëren en instaan voor de huisvesting van de voorgangers. Voor de katholieke, protestantse, anglicaanse en Israëlitische godsdiensten is dat de verantwoordelijkheid van de gemeente. Voor de orthodoxe en islamitische godsdienst doet de provincie dat. In Limburg zijn er erkende lokale gemeenschappen van katholieken, orthodoxen, protestanten en moslims. De katholieken spannen de kroon met een erkende kathedrale kerkfabriek en maar liefst 312 rooms-katholieke kerkfabrieken. Verder telt Limburg zeven erkende moskeeën. Vijf ervan zijn Turks: de Selimiye-moskee (Heusden-Zolder), de Yunus Emre-moskee (Genk), de Yesil-moskee (Houthalen-Helchteren), de Sultan Ahmet-moskee (Heusden-Zolder) en de Fatih-moskee (Beringen). De twee erkende Marokkaanse moskeeën zijn de Badr-moskee (Hasselt) en de Hassan Ebno Tabit-moskee (Genk). Om erkend te worden moet de moskee ingebed zijn in de lokale gemeenschap, de Nederlandse taal moet gebruikt worden in bestuurszaken, de imam moet een inburgeringscursus volgen en extreme of fundamentalistische elementen moeten geweerd worden. Sinds 1985 is ook de Orthodoxe Kerk erkend als officiële eredienst. De vier lokale erkenningen zijn voor de Oekraïens-orthodoxe kerkfabriek in Genk en de Grieks-orthodoxe kerkfabrieken in Genk, in Beringen en in Maasmechelen. De protestante kerkgemeenten van Genk en Hasselt hebben elk een erkenning. Ook de evangelische kerken van Beringen en Houthalen hebben een erkenning. Om historische redenen zijn de protestantse en evangelische kerken samen erkend door de overheid, onder de noemer protestanten. Ze richtten samen de ARPEE op, een raad die hun belangen naar de overheid gezamenlijk verdedigt. Er is een overkoepelend orgaan dat boeddhisten in België groepeerd, de Boeddhistische Unie van België. Sinds 2008 zijn ze ook erkend maar enkel voorlopig, met het oog op de structurering van het boeddhisme in België. Als dat lukt kan er een structurele subsidie komen. Niet voor de betaling van 'bedienaren van de eredienst', zoals de erkende godsdiensten, maar wel als organisatie die morele diensten verleent op basis van een niet-confessionele levensbeschouwing, naar het voorbeeld van de vrijzinnigen. Tenslotte nog dit: erkenning van een religie door de overheid betekent ook dat deze religie, op vraag van de ouders, onderwezen moet worden in de openbare scholen (gemeenschapsscholen, gemeentelijke en provinciale scholen).

Soennieten en sjiïeten vormen op wereldvlak de bekendste en grootste islamitische stromingen. Beide stromingen delen de basisprincipes van de islam en voor allebei is de koran, het geheel van de openbaringen van Allah aan Mohammed, het fundament.

De scheiding tussen de twee tradities dateert van het begin van de geschiedenis van de islam. Na de dood van de profeet Mohammed ontbrandde een conflict over diens opvolging. De naam sjiïeten komt uit het Arabische 'sji'at Ali' en betekent 'partij van Ali'. Want voor sjiïeten is Ali, neef en schoonzoon van de profeet, de rechtmatige opvolger. De cyclus van de profeten (met Mohammed als laatste en belangrijkste profeet) wordt voor sjiïeten voortgezet door een cyclus van imams, met als missie de betekenis van de koran uitleggen.

In Limburg wonen nauwelijks sjiïeten. Sjiïeten wonen vooral in Iran en Irak, en uit die landen is er geen grote

migratie naar Limburg. Binnen het sjiïisme zijn er drie belangrijke stromingen. Het grootste deel van de sjiïeten behoort tot de ithna ashri die ook wel de 'twaalvers' worden genoemd omdat zij na Ali nog elf andere imams hebben gekend. Zij geloven dat de twaalfde imam, Mohammed al-Mahdi, door God wordt beschermd en op het einde der tijden terug zal keren om vrede en rechtvaardigheid te stichten.

In Beringen ligt de sjiïetische Ehli Beyt-moskee. 'Ehli Beyt' betekent vrij vertaald 'de leden van het huis' en is een verwijzing naar de familie van de profeet. Er is geen sprake van een nationaal georganiseerde sjiïetische moskeewerking, maar er zijn wel contacten met Ehli Beyt-verenigingen in andere provincies. Naast het gebed en koranonderricht is er een belangrijke werking naar de jongeren toe in de Ehli Beyt-moskee van Beringen. De vereniging organiseert culturele en sportieve activiteiten voor de jongeren.

Hasan Karaca
Ehli Beyt moskee vzw
Hasseltsesteenweg 250, 3580 Beringen

Alevitische moslims volgen universele ethische code

Het Alevitisme ontstond als een mystieke stroming binnen de islam. Maar doorheen de geschiedenis is het een organisch geheel geworden met invloeden van andere religies, culturen, tradities en ideologieën. Het is een geloof en overtuiging geworden die de islam een eigen interpretatie geeft. De weg van het Alevitisme is de liefde voor de mens. De mens staat centraal in haar levensvisie. Dit lijkt sterk op humanisme. De mensenrechten werden volgens de Alevieten ook geïnspireerd door hun leer.

Deniz Ates van de vzw Samenwerking Limburgse Alevieten legt uit: “Het Alevitisme is allesomvattend. Het bevat geen leer bestaande uit geboden en verboden. We volgen een aantal ethische principes, die universeel geldend zijn. De ethische codes zijn een gids die de weg wijzen om enerzijds het dagelijks handelen en gedrag van mensen te reguleren en in goede banen te leiden en anderzijds om de regels -al dan niet geschreven- van het samenleven te toetsen aan hun waarachtigheid en haalbaarheid.”

Een voorbeeld van zo'n ethisch principe is begrenzing. ‘Beheers je handen, tong en lendenen’. Dit betekent dat de mens zich van al het slechte moet onthouden. Liegen, kwaadsprekerij, stelen, overspel,

seksueel misbruik of bedrog kan niet. Tegelijk moet een persoon zich begrenzen en opkomen voor zijn eigen rechten.

De Alevitische rituelen wijken sterk af van die van de soennieten en sjiïeten. In hun gebedsplaatsen, de ‘cem-evi’, bidden mannen, vrouwen en kinderen samen. Soennieten en sjiïeten doen dit apart. Daarnaast hebben Alevieten een eigen vasten- of rouwperiode, de ‘hizir orucu’, die twaalf dagen duurt en de twaalf opvolgers van de profeet gedenkt.

De vzw Samenwerking Limburgse Alevieten werd opgericht in 1990 en telt ondertussen meer dan 250 gezinnen. Deniz Ates: “Alle leden zijn afkomstig uit Turkije, maar behoren tot verschillende etnische groepen zoals Turken, Koerden, Arabieren of Turkmenen. In Turkije is één derde van de inwoners van Alevitische oorsprong. Als je dit cijfer doortrekt naar de Turkse Limburgers, betekent dit dat er veel meer Alevieten wonen dat de 600 die aangesloten zijn bij onze vzw. Maar precieze cijfers hierover hebben we niet.”

In 2000 openden de Limburgse Alevieten een eigen verenigingslokaal in Heusden-Zolder, waar ze samenkomen voor religieuze en socio-culturele activiteiten.

Samenwerking Limburgse Alevieten vzw
M. Scheperslaan 113
3550 Heusden-Zolder
Deniz Ates • 011 72 52 13

Ahmadiyya-moslims kennen liefde voor iedereen

De Ahmadiyyagemeenschap is een recente stroming binnen de islam, ontstaan op het Indische subcontinent. Ahmadiyya's verschillen van de andere moslims omdat ze Hazrat Mirza Ghulam Ahmad (1835-1908) erkennen als beloofde messias en hervormer. Zijn missie was om de leer van islam nieuw leven in te blazen en de band tussen God en de mensen te herstellen.

Na het overlijden van Hazrat Mirza Ghulam Ahmed werd het Kalifaat opnieuw ingericht, net zoals na het overlijden van de profeet Mohammed. De kalief is dan de opvolger, maar dan alleen in wereldlijke aangelegenheden, van de messias. In 2003 werd de vijfde en huidige kalief verkozen. Ahmadiyya's verwerpen fundamentalisme en terrorisme en streven naar goede contacten met al hun medemensen onder het motto ‘liefde voor iedereen, haat voor niemand’. In Limburg verblijven naar schatting 400 Ahmadiyya's. Het zijn vooral politieke vluchtelingen uit Pakistan die hun land verlieten omwille van hun religie. Ze brachten hun geloof uit Pakistan mee. Er zijn afdelingen in Beringen, Hasselt en Sint-Truiden. De

Ahmadiyya moslimgemeenschap in Sint-Truiden bestaat uit zo'n 25-tal gezinnen. Maar voor een kleine gemeenschap zijn de ahmadiyya's actief bezig met integratie. Hamed Javed: “We organiseren jaarlijks op 2 januari, na de jaarlijkse nieuwjaarsviering, een grote opruimactie in het stadscentrum van Sint-Truiden. Ook brengen we een bezoekjes aan een rusthuis in Sint-Truiden en nemen cadeautjes mee voor de bewoners. We willen op die manier de eenzaamheid van de bejaarden in het rusthuis op een positieve manier doorbreken.”

De gemeenschap van Beringen organiseert jaarlijks interreligieuze dialoogmomenten over rituelen in de verschillende religies.

Ook de andere Limburgse Ahmadiyyagemeenschappen leggen sterke nadruk op vrijwilligerswerk en liefdadigheid. Want dit zijn belangrijke pijlers in het Ahmadiyyageloof. De internationale gemeenschap heeft zelfs een grote liefdadigheidsorganisatie, Humanity First, die hulp biedt bij bijvoorbeeld natuurrampen.

Ahmadiyyagemeenschap Beringen,
Naeem Ahmad Shaheen
0486 20 75 14
www.ahmadiyya.be

Bahá'í promoten de eenheid van godsdienst

Vrijzinnigen geloven in de rede

In Limburg beperkt het aantal Bahá'í-volgelingen zich tot een viertal gezinnen. “Maar het is niet omdat iets klein is dat het geen grote impact kan hebben. Slaap maar eens met een mug op je kamer,” zegt Louis Franssens, lid van de Bahá'í-gemeenschap in Hasselt. Hoewel Limburg dus weinig leden telt, heeft de Bahá'í-gemeenschap wel een groot netwerk opgebouwd. Met sommige activiteiten bereiken ze tot 200 mensen. Zo organiseren ze jaarlijks in het begin van de lente hun traditionele nieuwjaarsfeest, om samen met een aantal Iranen die in Limburg verzeild geraakt zijn, het nieuwe jaar feestelijk in te zetten.

Het Bahá'í-geloof werd een 160-tal jaar geleden in Iran gesticht door Bahá'u'lláh. Zijn volgelingen noemen we daarom Bahá'í. Bahá'u'lláh is voor de Bahá'í de tot nu toe laatste boodschapper van God, net zoals Abraham, Mozes, Christus en Mohammed dit eerder geweest zijn. Bahá'u'lláh is een nieuwe profeet en borduurt verder op de boodschap van de vroegere profeten.

Maar het Bahá'í-geloof is niet zomaar een mengelmoes van eerdere religies, het bouwt erop verder. Mozes, Krishna, Boeddha, Jezus Christus, Mohammed en nu Bahá'u'lláh vertegenwoordigen volgens de Bahá'í elk een opeenvolgende stap in de geestelijke ontwikkeling van de mensheid. De verschillen tussen de verschillende wereldgodsdiensten ontstonden volgens de Bahai omdat de boodschap van de profeten niet altijd duidelijk genoeg was. Hoewel het altijd God was

die de boodschap stuurde, kreeg de boodschap andere lokale invullingen. Hierdoor ontstonden verschillende vertakkingen, zoals het jodendom, het christendom of de islam. Het Bahá'í-geloof gaat uit van de eenheid van godsdienst: de oorsprong van elke godsdienst is dezelfde, namelijk God. Eén van de grote uitdagingen voor de Bahá'í is een vredecultuur brengen op aarde, los van cultuur, ras, klasse, geloofs-overtuigen of landsgrenzen. De mensheid vormt één ras en moeten in vrede en harmonie samenleven. Het ultieme doel is de eenheid van mensen tot stand brengen en wereldvrede. Deze boodschap van vrede en harmonie komt terug in alle aspecten van het Bahá'í-geloof. De Bahá'í geloven in een zeer positieve toekomst voor de mensheid.

Het Bahá'í-geloof kent geen beroepsgeestelijken en zelfs geen leraren. De Bahá'í onderrichten anderen door hun voorbeeld en door de leer naar hun eigen kunnen te verspreiden. In dit tijdperk, waarin steeds meer mensen de kans krijgen op een goede opvoeding en opleiding, wordt een beroepsgeestelijkheid, vroeger de enige bron van religieuze kennis en uitleg, onnodig.

www.bahai.be website van de Bahai-gemeenschap in België
Louis Franssens, Bahai-gemeenschap Limburg
l.franssens@telenet.be

Naast de gelovigen is er ook een groep niet-kerkelijken, ongelovigen, agnosten en atheïsten, ook wel vrijzinnigen genoemd. “Recent onderzoek wijst uit dat deze groep tot 40 procent van de bevolking uitmaakt”, aldus Mark Morhaye, diensthoofd van de Centra Morele Dienstverlening Limburg en voortrekker van de Limburgse vrijzinnigheid. “Die grote groep mensen zijn niet alleen expliciet vrijzinnigen, maar potentieel wel. De groep die wel expliciet vrijzinnig is, is veel kleiner. In Limburg, als traditioneel katholieke regio, ontgroeit het georganiseerd aanbod van de vrijzinnigheid stilaan zijn kinderschoenen.”

Maar wat is dat precies, vrijzinnig zijn? Vrijzinnigen geven zichzelf de vrijheid om anders te denken. Om altijd vragen te blijven stellen bij datgene wat medemensen, de staat, de priester, de imam, de vakbond-leider, de leraar, ouders of vrienden als onweerlegbare waarheid voorhouden.

Voor vrijzinnigen is er niet zoiets als een God of een hogere macht. Vrijzinnigen vinden niet dat ze de waarheid in pacht hebben. Iedereen maakt zijn waarheid voor zich uit, gestoeld op de wetenschap en het redelijk denken. Het zelfbeschikingsrecht is voor hun heel belangrijk, net zoals gelijkheid en de rechten van de mens.

Vrijzinnig ben je als je zelf oprecht vindt dat je vrijzinnig bent. Er zijn geen initiatierituelen. Vrijzinnigen kunnen wel

plechtigheden organiseren bij geboorte, huwelijk of overlijden, maar deze zijn niet verplicht en worden steeds op een eigen manier ingevuld. Ze staan ook open voor iedereen. Voor overgangsmomenten van kinderen en jongeren zijn er ook bijzondere vieringen, geïnspireerd door vrijzinnig-humanistische waarden. Want vroeger was het simpel: iedereen in de klas deed zijn communie. Nu is dat niet meer zo eenvoudig. Mensen die vrijzinnig zijn, vinden zich niet altijd terug in deze christelijke traditie. Vaak willen zij ook iets bijzonders organiseren voor hun kinderen. Zij kunnen dan kiezen voor een ‘lentefeest’ voor de zesjarigen of voor het ‘feest van de vrijzinnige jeugd’ voor de twaalfjarigen en dit in samenwerking met de leerkrachten zedenleer.

De afwezigheid van een initiatieritueel en ritualen zoals bijvoorbeeld een misviering, maakt het moeilijk een cijfer te plakken op het aantal vrijzinnigen in Limburg. Meer dan 35 verenigingen organiseren uiteenlopende activiteiten, zoals debatavonden, uitstapjes of filmvoorstellingen. Maar naar de activiteiten komen, wil ook niet per definitie zeggen dat je vrijzinnig moet zijn.

Mark Morhaye, diensthoofd
Centra Morele Dienstverlening Limburg,
info@vrijzinniglimburg.be
www.vrijzinniglimburg.be

Vrijmetselaars beschouwen hun rituelen als voertuigen van spiritualiteit

De vrijmetselarij is een organisatie van mensen die streven naar geestelijke en morele verheffing, onderlinge waardering en wederzijdse hulp. In de vrijmetselarij staan rituelen centraal. Dit zijn de voertuigen die het spirituele erfgoed moeten overbrengen. De rituelen vormen een eigen taal die wordt gebruikt en begrepen door alle logeleden ter wereld.

In Limburg zijn zes loges actief, met samen een 20-tal afdelingen, samen goed voor ongeveer 360 vrijmetselaars. Deze loges zijn verenigd in vier verschillende koepelorganisaties of obediënties. De Grootloge van België, het Grootoosten van België en de Reguliere Grootloge van België laten enkel mannen toe onder hun leden.

De Obediëntie le Droit Humain laat zowel mannen als vrouwen toe. Onder de logeleden bevinden zich mensen van verschillende herkomst. Zo zijn er bijvoorbeeld ook mensen van Turkse herkomst lid van Limburgse loges. Logekenner en historicus Jimmy Koppen: "Niet verwonderlijk, want Turkije kent een sterke seculiere traditie."

Jimmy Koppen verklaart ook hoe je lid kan worden. "Vrijmetselaar word je meestal door coöptatie. Je wordt aangesproken door een paar peters die zich als vrijmetselaars bekendmaken. Maar je kan ook altijd zelf solliciteren. Als je je aangesproken voelt, moet je vooral veel lezen over de loge en treedt er een selectieprocedure in werking die een jaar kan duren."

www.mason.be

Sikhs zijn leeuwen en prinsessen

De sikhs zijn erg opvallend aanwezig in het Limburgse straatbeeld door hun religieuze symbolen, ook bekend als de vijf K's: Kach - de lange wijde onderbroek, Karha - de stalen armband, Kirpan - het dolkje, Kangha - de kleine kam en Kes - het lange, ongeknipte haar. Bij dat ongeknipte haar hoort voor de mannen nog een tulband. Deze voorschriften gelden enkel voor wie zich laat dopen. Het doopsel gebeurt op latere leeftijd en alleen als men er bewust voor kiest deze belangrijke stap te zetten. Voor het sikhisme zijn alle mensen gelijk, arm of rijk, man of vrouw. In de tijd van de tien sikh Goeroes (gidsen of leraren) tussen 1469 en 1708, was dit revolutionair in Punjab, Noord-India, waar deze godsdienst ontstond. Zeker in vergelijking met het hindoeïsme dat een kastensysteem kende. Een voorbeeld van die gelijkheid is de naamgeving. Iedere sikh krijgt dezelfde naam: 'Singh' -leeuw- voor de mannen en 'Kaur' - prinses- voor de vrouwen.

Het sikhisme is ook een godsdienst van het boek. Dat heet de Goeroe Granth Sahib en het is een compilatie van de religieuze hymnen van de Goeroes, verzameld door Goeroe Arjan Dev, de vijfde van de tien Goeroes van de sikhs. Het is ongeveer 400 jaar geleden geschreven in het Punjabi, de taal die de meeste sikhs ook thuis spreken. Het boek leert de sikhs hoe hun ziel één kan worden met God en zo de cirkel van transmigratie doorbreken. De ware gelovige die zich aan Gods wil houdt, krijgt goddelijke kennis en Gods genade. De sikhs

geloven hierbij dat God één is. Ze zijn erg tolerant tegenover andere godsdiensten en beschouwen ze als verschillende wegen om dezelfde God te bereiken.

De sikhs kwamen eind jaren '80 en begin jaren '90 naar België, omdat ze in India vervolgd werden. Maar de situatie is sindsdien erg veranderd. Nu komen ze veelal om economische redenen. Limburgse sikhs woonden vooral rond Sint-Truiden en Borgloon en werkten voornamelijk in de fruitpluk. Het Zuid-Limburgse landschap lijkt op de groene vlakten van de Punjab, ze voelden zich er niet te vreemd. De meeste sikhs komen uit landbouwersgezinnen en zijn dan ook vertrouwd met het werk op het veld. De laatste jaren vind je ze ook terug in andere sectoren dan de fruitpluk. Ook kijken ze uit naar andere gemeenten, over heel Limburg.

Met hoeveel ze precies zijn in Limburg is moeilijk te zeggen omdat er ook heel wat illegalen zijn. Waarschijnlijk gaat het om een 2.000-tal. Een groot deel hiervan bezoekt de gebedstempels van Hoepertingen of Sint-Truiden. Ze zien er langs buiten helemaal niet als Indische tempels uit. Het zijn gewone gebouwen, ingericht als gebedsruimten. Deze gebedstempels worden gurdwara's genoemd.

Gurdwara heeft een bredere betekenis dan tempel. Het is de plaats waar de Goeroe Granth Sahib geïnstalleerd is, maar ook een sociaal en cultureel centrum.

Sikhs komen vaak en graag samen in de gurdwara's. Er is geen speciale dag voor God, je kan zelf kiezen wanneer je naar de tempel gaat. Maar omdat hier in Limburg de meeste sikhs aan het werk zijn, wordt er vooral 's zondags naar de tempel gegaan. Er wordt voorgelezen uit hun heilige boek, er worden hymnen gezongen (kirtan) en ze eten samen na de gebeden.

Het sikhisme is een persoonlijke religie. Je volgt het pad van de verlichting op je eigen tempo. Hierbij heb je geen priester nodig. In het sikhisme bestaat die hiërarchie niet, de nadruk ligt op de leer, uitgedrukt in de Goeroe Granth Sahib, en op de gemeenschap van gelovigen. Vandaar dat het samen bidden belangrijk is, alsook het samen eten.

Tempel in Sint-Truiden:
Gurdwara Sangat Sahib vzw,
Halmaaldorp 20, 3800 Sint-Truiden.

Harjinder Singh
0476 02 65 21

Mohinder Singh
Naamsesteenweg 38, 3800 Sint-Truiden
011 48 72 12

Tempel in Hoepertingen
Guru Ram Dass Sikh Study &
Cultural Centre vzw
Smisstraat 8 bis, 3840 Hoepertingen
(Borgloon).

Gurbhagwant Singh
0477 70 43 94 of Lili Van Heers,
lili.van.heers@telenet.be

Hindoes respecteren alles wat leeft

Truïenaar Rajendra Rasaily is voorzitter van The Himalayan Society. “De doelstelling van onze vereniging van Nepalezen is onze cultuur en godsdienst bewaren.” Rasaily spreekt over het hindoeïsme. Vaak beschouwen hindoes het hindoeïsme niet als een religie maar als een manier van leven. Hun dagelijkse leven wordt gekleurd door vele rituelen die samen het hindoeïsme vormen.

In het hindoeïsme is er geen sprake van een stichter of profeet. Het begon ongeveer 3 tot 4000 jaar geleden in de tijd van de Indusdalbeschaving in noordwest-India. Binnen het hindoeïsme bestaan er verschillende goden. Enkele van de bekendste goden zijn Brahma, Vishnu en Krishna. Ook zijn er verschillende symbolen. Je kan het hindoeïsme op allerlei manieren vorm geven. Iedereen beslist zelf wat het beste is voor hem of haar. Rasaily noemt het ‘een soepele godsdienst die ruimte laat voor persoonlijke invulling’. Zijn moeder, bijvoorbeeld, bidt tot verschillende goden. Hijzelf richt zich niet tot concrete goden, maar wel tot een soort oppergod, een godgevoel.

Rasaily: “Voor mij heeft vooral het heilige geluid ‘Om’ een sterke betekenis. Het is een universeel geluid dat voorafging aan de schepping en het ontstaan van het heelal. We spreken dit geluid uit bij gebeden, ceremonies en bij de meditatie. Ikzelf mediteer als ik antwoorden zoek, bijvoorbeeld bij onbegrijpelijke dingen of bij belangrijke beslissingen.” Veel hindoes zijn vegetariër, omdat ze

geen dieren willen doden om te eten, maar ook omdat ze hun geest ‘zuiver’ willen houden. Hindoes hebben respect voor alles wat leeft. Dit vloeit voort uit hun geloof in reïncarnatie. De dood is voor hun niet het einde, maar een nieuw begin. Na je dood kom je terug als god, als mens of als plant, afhankelijk van hoe je je vorige leven hebt geleid.

In India is de koe een heilig dier voor de hindoes. Rasaily: “Maar hier in België passen we die regel niet zo strikt toe. Ikzelf zal nooit vlees van een koe eten, maar als ik ergens te gast ben zal ik dat wel doen. Op dat moment vind ik het belangrijker om beleefd te zijn en in te gaan op het gastvrije aanbod van iemand.”

Tradities proberen ze in hun Nepalese vereniging in ere te houden. Er is bijvoorbeeld een eigen jaartelling. Op 19 april 2010 zetten ze feestelijk de start van het jaar 2067 in. Ook vieren ze de verschillende rituelen in de levenscyclus van een hindoe. “Op 6 maanden is er bijvoorbeeld een speciale ceremonie om te vieren dat een baby de eerste keer rijst eet,” zegt Rasaily, zelf ook een jonge vader. “Dan komt hij in de echte wereld omdat hij vast voedsel eet. De mama geeft het eerste lepeltje rijst op een precies uitgerekende dag en uur. Bij mijn zoon Rohan ging mijn moeder in Nepal naar een priester om het juiste moment te bepalen. We geven een groot feest voor vrienden en familie. De genodigden geven bij het binnenkomen de baby een lepeltje rijst met melk.

Sommige hebben een ei als geschenk bij. Dit offeren we eerst aan de goden en daarna eten we het op. Het ei is voor ons een belangrijke bouwsteen voor ons leven.”

The Himalaya Society telt meer dan 40 gezinnen, vaak met jonge kinderen, samen zo’n 120 personen. Rasaily: “We willen in Limburg graag een hindoe-tempel oprichten, met een modern hindoe-geloof afgestemd op het leven hier in Limburg. We willen ons hindoe voelen en te-

gelijk Limburger, dat is onze identiteit.” Het hindoeïsme in Limburg is niet uitsluitend een religie van nieuwkomers. Zo kent de Hare Krishna-beweging ook enkele aanhangers onder de autochtone Limburgers. De beweging werd in 1966 in New York gesticht door A.C. Bhaktivedanta Swami Praphupada en laat zich inspireren door het hindoeïsme. Volgelingen kunnen terecht in het kasteel van de Petite Somme, dicht bij Durbuy, bij de spirituele leefgemeenschap Radhadesh.

Rajendra Rasaily • rrvideo@telenet.be
Radhadesh • www.radhadesh.com

Boeddhisme is meer dan meditatie

Marcel Schuurmans, onze contactpersoon voor het boeddhisme in Limburg, noemt het boeddhisme geen godsdienst. “In het boeddhisme is er geen opperwezen. Boeddhisme is wel een religie maar de religiositeit zit op een ander vlak.”

Het boeddhisme ken ook geen centraal orgaan dat beslist over de leerstellingen. Aan de basis ligt de historische Boeddha, de ‘verlichte’, zijn echte naam was Siddharta Gautama en hij leefde in de vijfde eeuw voor Christus in het noorden van India en in Nepal. Van daaruit is het boeddhisme in verschillende tradities uitgewaaierd naar het noorden, zuiden en oosten van Azië. Die verschillende tradities komen weer terug samen in het westers boeddhisme, ook in Limburg.

Marcel zelf is aangesloten bij een zenmeditatiegroep in Achel. Die groep is er gekomen via de trappistenabdij van Zundert in Nederland waar christenen voor de verdieping van hun geloofsbeleving zenmeditatie beoefenden. Marcel: “Wij kwamen eerst ook samen in de trappistenabdij van Achel, maar werden daar later toch geweerd omdat ze ons niet christelijk genoeg vonden. We komen nu elke donderdagavond samen met een tiental personen.”

Het boeddhisme kent drie stromingen of tradities. Het bekende meditatiecentrum Vipassana in Dilsen-Stokkem sluit aan bij de traditie van de theravada. De tweede stroming, de vajrayana, is zelf

niet vertegenwoordigd in Limburg maar zit wel in de buurt met het Tibetaanse instituut in Maastricht en Schoten en het cultureel centrum in Hoei, Yeunten Ling. Hetzelfde kan gezegd worden van een vorm van shinboeddhisme, waarbij een aantal Limburgers aansluiting vonden bij een Antwerpse tempel. Derde stroming is de mahayana, waartoe de zenmeditatie behoort.

De verschillende tradities geraken ook verbonden via charismatische figuren en leraren, een voorbeeld daarvan is de Vietnamees Thich Nhat Hahn die de noordelijke en zuidelijke traditie samen brengt. De boeddhistische gemeenschap Sangha in Hamont-Achel mediteert volgens Thich Nhat Hanh.

Het boeddhisme in Limburg is slechts in beperkte mate een religie van migranten, bijvoorbeeld via Thaise huwelijkspartners van Vlaamse mannen of vluchtelingen uit Cambodja of Vietnam. Vervuit de grootste groep zijn autochtone Limburgers die zich aangesproken voelen tot het boeddhisme. Over hoeveel aanhangers spreken we dan? “Er wordt nergens een register bijgehouden, dus dat is een beetje koffiedik kijken. De eerste kring zijn mensen die er serieus mee bezig zijn: deelnemen aan meditatiegroepen, thuis een altaartje inrichten, ... Zo zijn er enkele honderden. Daar rond hangt een grotere kring die al eens een boek leest over boeddhisme en er toch wel affiniteit mee heeft. Zo zijn er een paar duizend. De Dalai Lama, de belangrijkste spiritueel leider in het Tibe-

taanse boeddhisme, bracht vijfduizend mensen op de been toen hij naar het Sportpaleis kwam in Antwerpen.” Marcel: “Kenmerkend voor het boeddhisme in het westen is dat het een plaats krijgt binnen bestaande levensbeschouwingen. Sommigen spreken van meerdere identiteiten of aanhankelijkheden. Met het katholicisme zoals de trappisten in Zundert, al zullen die zich geen boeddhist noemen. Het gebeurt ook met humanisme en atheïsme, die zijn niet in tegenspraak met boeddhisme. Een bekende humanist die zen beoefende was de Gentse filosoof Leo Apostel. Hij kaderde zijn beoefening binnen een soort atheïstische spiritualiteit.” Hier houdt de veelsoortigheid niet op: boeddhisti-

sche ideeën en praktijken worden ook gelinkt aan esoterie, new age, hulpverlening (mindfulness) en wellness. Zelfs in de zakenwereld: denk maar aan cursussen zoals ‘zen voor managers’.

Voor Marcel is die dubbelheid van het boeddhisme een troef. “Je hoeft de andere dingen niet overboord te gooien. Mijn katholieke erfenis hoef ik niet te verwerpen. Het boeddhisme geeft de vrijheid te kijken naar de eigen opvoeding en de eigen spirituele traditie. Voor mij is het boeddhisme wel meer dan alleen maar meditatie technieken. Ik vind dat je die niet van de bron kunt lossnijden. Maar ik erken ook dat ze voor niet-boeddhisten heilzaam kunnen zijn.”

Meditatiegroep Noord-Limburg:
Marcel Schuurmans
mschuurmans@skynet.be

Boeddhistische gemeenschap Sangha
Hamont-Achel,
www.aandacht.net.be/hamont-achel

Vipassana Dilsen-Stokkem
www.dhamma.org
info@pajjota.dhamma.org

Meditatiegroep Lommel
Maai Mannaerts 011 54 22 22

Siloam, Holsteenweg 17, Zonhoven
011 81 55 15
http://tibetaans-boeddhisme.eu

WIDL

De Werkgroep Interlevensbeschouwelijke en Interreligieuze Dialoog Limburg, of kortweg WIDL, is een initiatief van Kerkwerk Multicultureel Samenleven. De WIDL brengt mensen uit de verschillende religies en levensbeschouwingen in Limburg samen: katholieke en protestante christenen, moslims, ahmadiyya's, sikhs, bahá'í, vrijzinnigen, ...

Vijf samenkomsten per jaar vormen de ruggengraat van het WIDL-gebeuren. Elk jaar werken ze een thema uit, bijvoorbeeld rituelen, symbolen, gebed, vasten, architectuur, muziek of diversiteit in de religies en levensbeschouwingen. De WIDL bestaat uit een vaste kern en heel wat los-vaste deelnemers. Zo

varieert de groepsgrootte tussen de 12 en 30 personen.

Odette Storms, voorzitter van de WIDL: "Ik wil voorop stellen dat er binnen de WIDL alleen persoonlijke standpunten uitgedragen worden. Want wie kan namens zijn kerk spreken? Ik in ieder geval niet. Wat we allemaal belangrijk vinden is dat we elkaar respecteren in elkaars geloofsopvatting en overtuiging."

"We dragen dit uit door bijvoorbeeld initiatieven te organiseren zoals we na 9/11 gedaan hebben. We organiseerden toen een interreligieuze optocht doorheen Hasselt, van de protestantse kerk langs een moskee naar de kathedraal, om uit te dragen dat we allemaal voor vrede zijn."

Odette Storms
Kerkwerk Multicultureel Samenleven,
Tulpinstraat 75, 3500 Hasselt
limburg@kms.be • 011 24 90 36

Abrahamhuis

Na jaren van informele en occasionele contacten besloten zeven verschillende religieuze gemeenschappen in Genk en omgeving in 1995 één gastvrij huis te creëren. Het Abrahamhuis werd geboren. Rooms-katholieken, orthodoxen, protestanten en moslims gingen samen aan de slag.

Geïnspireerd door de gastvrijheid van stamvader Abraham wilde de initiatiefnemers een permanent netwerk opzetten om kansen te geven aan ontmoeting, vorming, dialoog en inzet voor gerechtigheid en vrede in intergodsdienstige samenlevingsmodellen vanuit een actief beleefde eigen godsdienstigheid.

Simon Lambregs, voorzitter van het Abrahamhuis en pastoor in As: "Het Abrahamhuis is uniek. Wij doen niet aan theologie, we zijn er voor de plaatselijke samenleving. Het Abrahamhuis wil daarom mensen inspireren door ze samen iets te laten doen en iets van elkaar te leren. Het Abrahamhuis wil zijn

steentje bijdragen in de dialoog tussen verschillende christelijke kerken en de dialoog tussen christenen en moslims. Je kan er terecht voor contactadressen, documentatie, feestkalenders van kerken en godsdiensten en uiteraard voor ontmoetingen tussen de verschillende Abrahamitische godsdiensten.

Het Abrabambuis VZW
Buurthuis Kliniek, Noordlaan, 6 B
3600 Genk-Winterslag
089 75 52 48

Interreligieuze meditatie

Mensen van verschillende religies laten samenkomen om te mediteren. Dat is het doel van het initiatief interreligieuze meditatie. Het initiatief kwam in 2002 tot stand onder impuls van Bernard Delhaise, een priester uit het Genkse, nu gepensioneerd maar nog steeds actief in het ziekenhuis van Genk. "Laten we beginnen met te zeggen wat interreligieuze meditatie niet is" opent stichter Bernard Delhaise. "De bijeenkomsten interreligieuze meditatie is geen studievergadering of een gespreksgroep." Maar wat is het dan wel? "Mensen van verschillende religies -bahá'í, christenen, moslims en

sikhs- die samenkomen om te mediteren." De bijeenkomsten interreligieuze meditatie zijn ontstaan nadat Bernard aan een Turkse vriend vertelde dat hij regelmatig naar een abdij in het Nederlandse Zundert trok om te mediteren. Zijn Turkse vriend vroeg hem wat mediteren inhield. "Je eigen hart openstellen voor God, niet zelf dingen formuleren, maar het stil maken en zien wat er gebeurt." Moet je daar christen voor zijn, vroeg zijn vriend. Bernard antwoordde dat het kan in iedere godsdienst. Zo ontstond de idee om samen te mediteren. De sikhs en de bahá'í werden gepolst of ze interesse hadden en de interreligieuze meditatiegroep was geboren.

Bernard Delhaise
bernard.delhaise@telenet.be

Via Dialoog

Bahattin Kocak is de drijvende kracht achter Via Dialoog, een organisatie die vanuit een islamitisch perspectief contacten legt met vertegenwoordigers van andere levensbeschouwingen, culturen en gemeenschappen. De werking is geïnspireerd door Fethullah Gülen-beweging binnen de islam.

Kocak: "Via Dialoog is een vrijwilligersorganisatie, berust op de schouders van zeer actieve jongeren die bewust zijn van het belang van de dialoog. Bij

Via Dialoog staat niet alleen de interreligieuze dialoog centraal, maar ook de intra-dialoog, gericht naar de eigen achterban. Onze werking beoogt, door gesprek en ontmoeting, elkaar beter te leren kennen en gelijklopende waarden en inzet te ontdekken. Het aanvaarden van verschillen en misschien tegenstellingen in elkaars cultuur en godsdienst is noodzakelijk om stappen naar elkaar toe te zetten."

Via Dialoog is ook een actieve partner in de WIDL, de Werkgroep Interreligieuze Dialoog Limburg.

Bahattin Koçak
Via Dialoog
Martelarenlaan 46
3500 Hasselt
bako29@hotmail.com

Religie in Limburg: de cijfers

RELIGIE	Aantal	Bron
KATHOLIEKEN	650.000	Schatting katholieke kerk
	110.000	Kerkgangers
SOENNITISCHE MOSLIMS	42.000	Schatting o.b.v. herkomst: grote meerderheid van Turken en bijna alle Marokkaanse allochtonen is soenniet
ALEVITISCHE MOSLIMS	10.000	Schatting alevieten: een derde van Turken is aleviet, dus ook zo voor migranten. Dit cijfer wordt betwist door andere moslims.
	600	Leden alevitische vereniging
ORTHODOXEN	6.000	Limburgers met Griekse en Oekraïense herkomst/achtergrond
EVANGELISCH CHRISTENEN	5.000	Schatting ARPEE
		M.i.v. enkele honderden Limburgers die kerken buiten Limburg opzoeken (vooral Nederlanders in Nederlandse kerken)
JEHOVA'S GETUIGEN	3.500	Jaarlijkse bijeenkomst
	1.800	Predikers huis aan huis
	2.000	Schatting wekelijkse vergadering
SIKHS	2.000	Schatting o.b.v. herkomst
SJIJETEN	700	Schatting moskee Beringen
PROTESTANTEN	500	Schatting protestantse kerk
AHMADIYYA MOSLIMS	400	Schatting o.b.v. herkomst
VRIJMETSELAARS	360	Telling vrijmetselaars
BOEDDHISTEN	200	Schattingen deelnemers aan meditatie sessies
ZEVENDE DAGSADVENTISTEN	160	Schatting adventisten
HINDOES	120	Schatting Himalayan Society
MORMONEN	75	Schatting Mormoonse kerk
JODEN	50	Schatting Joods-Israëliësch Consistorie
NIEUW-APOSTOLISCHE CHRISTENEN	20	Schatt Nieuw-Apostolische kerk
BAHAI	10	Schatting lid van Bahai-gemeenschap
IETSISTEN	128.000	HBVL enquête 2008
ATHEÏSTEN	88.000	HBVL enquête 2008
AGNOSTEN	32.000	HBVL enquête 2008

Colofon

DE DEPUTATIE Herman Reynders, gouverneur-voorzitter; Marc Vandeput, Sylvain Sleyden, Gilbert Van Baelen, Frank Smeets, Walter Cremers, Erika Thijs, gedeputeerden en Renata Camps, provinciegriffier

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER Tom Van Thienen, directeur directie Mens, provincie Limburg

REDACTIE Bart Daemen, Dirk Janssen, Ann Kuijpers, Marina Quintens, Bayram Saatici, Simone Verbaken
Provinciaal Integratiecentrum, provincie Limburg, Arseen De Kesel

VORMGEVING Jan Beulen, Grafische Producties, provincie Limburg

FOTOGRAFIE (cover + pag. 2, 12-13, 18-19, 24-25, 44-45, 52-53) Robin Reynders, Grafische Producties, provincie Limburg

Weloverwogen schattingen

Een top vijf maken van de religies in Limburg is een moeilijke oefening. Er bestaat geen centraal register van aanhangers. Vanaf wanneer kan je bovendien iemand als 'lid' van een geloofsgemeenschap beschouwen? En hoe deel je de verschillende religies dan in? Toch deed het Provinciaal Integratiecentrum een voorzichtige poging om een aantal cijfers op een rijtje te zetten. De cijfers zijn gebaseerd op de interviews van het Integratiecentrum bij sleutelfiguren van de verschillende religies en op de enquête van Het Belang van Limburg in 2008.

Tijdens de cem, de alevitische rituelen, bidden mannen, vrouwen en kinderen samen.

provincie Limburg
Universiteitslaan 1
B-3500 HASSELT

limburg.be/integratiecentrum

Met steun van de
Vlaamse overheid

